

Bryssel 29.5.2013
COM(2013) 376 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

**Suomen vuoden 2013 kansallisesta uudistusohjelmasta
sekä samassa yhteydessä annettu Suomen vuosien 2012–2017 vakausohjelmaa koskeva
neuvoston lausunto**

{SWD(2013) 376 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Suomen vuoden 2013 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Suomen vuosien 2012–2017 vakaushjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen³,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat⁴,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 26 päivänä maaliskuuta 2010 Euroopan komission ehdotuksen, jolla käynnistetään uusi kasvu- ja työllisyysstrategia, Eurooppa 2020. Strategian lähtökohtana on tehostaa talouspolitiikan koordinoitua, ja siinä keskitytään avainalueisiin, joilla tarvitaan toimia, jotta voidaan parantaa Euroopan mahdollisuuksia vauhdittaa kestävä kasvua ja lisätä kilpailukykyä.
- (2) Neuvosto antoi 13 päivänä heinäkuuta 2010 komission ehdotusten perusteella suosituksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2010–2014) ja hyväksyi 21 päivänä lokakuuta 2010 päätöksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista⁵. Yhdessä nämä muodostavat ns. yhdenmetyt

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

³ COM(2013) 376 final.

⁴ P7_TA(2013)0052 ja P7_TA(2013)0053.

⁵ Neuvoston päätös 2013/208/EU, annettu 22 päivänä huhtikuuta 2013.

suuntaviivat. Jäsenvaltioita kehoitettiin ottamaan yhdenmetyt suuntaviivat huomioon kansallisessa talous- ja työllisyyspolitiikassaan.

- (3) Valtion- ja hallitusten päämiehet hyväksyivät 29 päivänä kesäkuuta 2012 kasvu- ja työllisyyspöytäkirjan, joka toimii johdonmukaisina puitteina kansallisen, EU:n ja euroalueen tason toimille kaikkia mahdollisia keinoja, välineitä ja politiikkoja käyttäen. He päättivät toimista, jotka on toteutettava jäsenvaltioiden tasolla, ja ilmaisivat erityisesti täysimääräisen sitoutumisensa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamiseen ja maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoon.
- (4) Neuvosto antoi 6 päivänä heinäkuuta 2012 suosituksen Suomen vuoden 2012 kansallisesta uudistusohjelmasta ja lausunnon Suomen vuosien 2011–2015 tarkistetusta vakausohjelmasta.
- (5) Komissio hyväksyi 28 päivänä marraskuuta 2012 vuotuisen kasvuselvityksen⁶. Tästä alkoi vuoden 2013 talouspolitiikan EU-ohjausjakso. Komissio hyväksyi niin ikään 28 päivänä marraskuuta 2012 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella varoituskansallismekanismia koskevan kertomuksen⁷, jossa se katsoi, että Suomi kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.
- (6) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 14 päivänä maaliskuuta 2013 rahoitusvakauden varmistamisen, julkisen talouden vakauttamisen ja kasvun vauhdittamisen painopisteet. Se korosti, että on tarpeen jatkaa eriytettyä, kasvua edistävää julkisen talouden vakauttamista, palauttaa normaalit luotonannon edellytykset, edistää kasvua ja kilpailukykyä, puuttua työttömyyteen ja kriisin sosiaalisiin seurauksiin sekä nykyaikaistaa julkishallintoa.
- (7) Komissio julkaisi 10 päivänä huhtikuuta 2013 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla laaditun Suomea koskevan perusteellisen tarkastelun⁸ tulokset. Komissio päättää analyysinsä perusteella, että Suomen makrotaloudessa on epätasapainotiloja, jotka edellyttävät seuranta- ja politiikkatoimia. Vaihtotaseen huomattavaan heikkenemiseen ja heikkoon vientiin, jonka taustalla on teollisuuden rakennemuutos, sekä kustannuskilpailukykyyn ja muun kilpailukykyyn osatekijöihin on kiinnitettävä edelleen huomiota.
- (8) Suomi toimitti vuosien 2012–2017 koskevan vuoden 2013 vakausohjelmansa ja vuoden 2013 kansallisen uudistusohjelmansa 18 päivänä huhtikuuta 2013. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.
- (9) Neuvosto on neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdan mukaisen vuoden 2013 vakausohjelman arvioinnin perusteella sitä mieltä, että Suomen julkinen talous on ollut kokonaisuutena terve. On toteutettu toimia tulojen lisäämiseksi ja menojen hillitsemiseksi, jotta voitaisiin lähestyä keskipitkän aikavälin tavoitetta. Julkisen talouden kehitysarvion perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Vuoden 2013 kasvu-arvio vastaa komission kevään ennustetta, kun taas vuoden 2014 kasvu-arvio on 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin komission ennuste. Ohjelmassa esitetyn julkisen talouden strategian tavoitteena on valtiontalouden tasapainottaminen ja valtionvelan saattaminen lasku-uralle suhteessa BKT:hen vuoteen 2015 mennessä. Keskipitkän aikavälin tavoite on ohjelmassa muutettu 0,5 prosentista –0,5 prosenttiin. Uusi keskipitkän aikavälin tavoite vastaa vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia. Ohjelman mukaan keskipitkän aikavälin tavoite on

⁶ COM(2012) 750 final.

⁷ COM(2012) 751 final.

⁸ SWD(2013) 123 final.

tarkoitus saavuttaa vuoteen 2014 mennessä ja tavoitteessa on tarkoitus pysyä vuoteen 2017 asti. Ohjelman tietoihin perustuen (uudelleenlasketun) rakenteellisen rahoitusaseman perusteella Suomi ei saavuttanut aiemmin sovellettua keskipitkän aikavälin tavoitetta vuonna 2012 eikä se saavuta uutta keskipitkän aikavälin tavoitetta vuonna 2013. Ohjelmassa ennakoidaan, että (uudelleenlaskettu) rakenteellinen rahoitusasema kohenee vuoden 2012 –1 prosentista –0,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2013. Vuosina 2014–2017 se olisi –0,6 prosentista –0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuonna 2012 Suomen nettomenot lisääntyivät 0,4 prosenttia, mikä jää menojen kasvulle asetetun vertailuarvon sovellettavan viitearvon alapuolelle. Kun otetaan huomioon, että Suomen kokonaistuotannon kasvu oli vuonna 2012 negatiivinen, vähäistä rakenteellista sopeutusta pidetään riittävänä. Vuonna 2013 Suomen (uudelleenlaskettu) rakenteellinen rahoitusasema kohenee, ja nettomenojen ennustetaan poikkeavan menojen kasvulle asetetusta viitearvosta vain 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun otetaan huomioon Suomen suuri negatiivinen tuotantokuilu, tätä pidetään riittävänä. Vuonna 2014 Suomen (uudelleenlasketun) rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan kohenevan edelleen –0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen, jolloin se on riittävän lähellä keskipitkän aikavälin tavoitetta (komission kevään ennusteen mukaan Suomi saavuttaisi tavoitteen vuonna 2014). Kokonaisuudessaan tämä merkitsisi, että vakaus- ja kasvusopimuksen ennalta ehkäisevää osiota noudatetaan. Vuonna 2012 julkisen talouden konsolidoitu bruttovelka oli 53 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja ohjelman mukaan se pysyy ohjelmakaudella alle 60 prosentin suhteessa BKT:hen. Ohjelmassa ennakoidaan velan vähenevän vuosina 2016 ja 2017. Pitkän aikavälin kestävyys on edelleen finanssipolitiikan tärkein haaste. Väestön ikääntymiseen liittyvä kestävyysvaje, joka koskee eläkkeitä, terveydenhuoltoa ja pitkäaikaishoitoa, on tunnustettu, ja se vaatii jatkuvaa seurantaa.

- (10) Julkisten palveluiden tuottavuuden kasvu ei ole vastannut koko talouden tuottavuuden kasvua, sillä väestön ikääntymiseen liittyvä rasitus kasvaa. Periaatteet kuntien uudistamiseksi on vahvistettu. Kuntien yhdistyminen on kuitenkin edelleen vapaaehtoista, vaikkakin valtio tarjoaa taloudellisia kannustimia. Sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden uudistamisen ei odoteta merkittävästi pienentävän terveydenhuoltoalueiden lukumäärää nykyisestä.
- (11) Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi on toteutettu toimenpiteitä, joista voidaan mainita nuorisotakuu, nuorille aikuisille suunnattu väliaikainen osaamisohjelma ja pitkäaikaistyöttömille suunnattu kokeiluohjelma. Näitä on vuonna 2013 täydennetty lisäämällä taloudellista tukea oppisopimuskoulutukseen osana nuorisotakuuta. Toimenpiteet ovat tervetulleita, sillä työttömyysasteen odotetaan nousevan. Toimenpiteet on nyt toteutettava keskittyen selkeästi kohderyhmien osaamistason ja työmarkkina-aseman parantamiseen. Ikääntyvien työntekijöiden työllisyysasteen nostaminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa julkisen talouden kestävyys ja vastata tulevaisuuden työvoimatarpeisiin. Suomen työikäinen väestö vähenee. Varhaisen eläkkeelle siirtymisen väyliin puuttumiseksi on sovittu useista toimenpiteistä, kuten osa-aikaeläkkeen alaikärajan nostamisesta, varhennetun vanhuuseläkkeen poistamisesta ja työttömyysputken ikärajan nostamisesta. Elinajanodote on kuitenkin kasvanut nopeammin kuin vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä ennakoitiin, ja nykyiset lakisääteiset eläkeiät saattavat osoittautua liian mataliksi ja eläkkeet riittämättömiksi. Nykyinen hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut nostamaan todellisen eläkkeellesiirtymisiän vuoteen 2025 mennessä 62,4 vuoteen, mikä on elinajanodote ja väestönkehityksen haasteet huomioon ottaen edelleen alhainen. Näiden sovittujen toimintalinjojen toteuttaminen on edelleen lyhyen aikavälin prioriteetti.

- (12) Sääntelystä johtuvat esteet ovat Suomen palvelusektorilla yhä rajoittavia, ja markkinat ovat joillakin tärkeillä aloilla, kuten päivittäistavarakaupassa, erittäin keskittyneet. Nykyisiä ongelmia on tarkoitus auttaa ratkaisemaan päivittäistavarakaupan toimijoiden määräävää asemaa koskevilla kilpailulakiin suunnitelluilla muutoksilla, alan valvonnan lisäämistä koskevilla terveen kilpailun edistämishojelman tavoitteilla ja poistamalla lainsäädännöstä – esimerkiksi kaavoitusta ja rakentamista koskevasta lainsäädännöstä – tarpeettomat kilpailun esteet. Lisäksi Kilpailuvirasto ja Kuluttajavirasto on kilpailupolitiikan tuloksellisuuden ja hyötyjen lisäämiseksi yhdistetty, viraston määrärahoja on lisätty ja sen valtuuksia on laajennettu kattamaan kilpailuneutraliteetti julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä. Kilpailuoikeudelliset sakot ovat Suomessa olleet perinteisesti pieniä. Uudistuksia niiden pelotevaikutuksen parantamiseksi on tarkoitus tehdä vuodeksi 2013 suunnitellun selvityksen perusteella.
- (13) Tuottavuuden kasvu on Suomessa edelleen palkkojen nousua hitaampaa, ja kansainvälinen kilpailukyky on heikentynyt, mikä näkyy Suomen viennin markkinaosuuden pienenemisenä. Vaikka tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin investoidaan edelleen voimakkaasti, ratkaisevassa asemassa on yhä tehokkuus, jolla tämä tutkimustyö synnyttää innovaatioita ja uusia kasvuyrityksiä, jotka voivat tunkeutua nopeasti kasvaville vientimarkkinoille ja vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyä. Suomen olisi lyhyellä aikavälillä toteutettava äskettäin hyväksytyt politiikat ja toimenpiteet tutkimus- ja kehitysjärjestelmän parantamiseksi, kuten uusi toimintasuunnitelma, ja ehdotettava tehtyjen arviointien ja valmisteilla olevan tulevaisuusselonteon perusteella tarvittaessa lisä uudistuksia. Energian ja työvoiman on todettu olevan niitä tuotantopanoksia, joiden hinnat kasvattavat suomalaisen teollisuuden kustannuksia. Palkkakehitys on ollut viime vuosina maltillista, mikä johtuu kolmikantasopimuksesta, jonka voimassaolo päättyy vuonna 2013. Siksi on huolestuttavaa, että työmarkkinaosapuolet eivät ole vielä tehneet uutta sopimusta.
- (14) Komissio on EU-ohjausjakson osana analysoinut kattavasti Suomen talouspolitiikkaa. Se on arvioinut vakausohjelman ja kansallisen uudistusohjelman ja esittänyt perusteellisen tarkastelun. Se on ottanut huomioon ei vain niiden merkityksen Suomen finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyskannalta vaan myös sen, ovatko ne EU:n sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen tehostaa antamalla EU:n tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin. EU-ohjausjakson yhteydessä annetut komission suositukset on otettu huomioon jäljempänä suosituksissa 1–5.
- (15) Neuvosto on tutkinut Suomen vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto⁹ ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.
- (16) Neuvosto on tutkinut Suomen kansallisen uudistusohjelman ja vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät suosituksista 3, 4 ja 5.
- (17) Komissio on EU-ohjausjakson osana myös analysoinut koko euroalueen talouspolitiikkaa. Neuvosto on antanut tämän perusteella erityisiä suosituksia jäsenvaltioille, joiden rahayksikkö on euro. Myös Suomen olisi varmistettava, että kyseiset suositukset pannaan täytäntöön täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti,

⁹ Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Suomi toteuttaisi vuosina 2013–2014 toimia, joilla se

1. noudattaa kasvua edistävää finanssipolitiikkaa ja säilyttää suunnitellusti julkisen talouden rahoitusaseman vakauden varmistamalla, että keskipitkän aikavälin tavoite saavutetaan ohjelmakauden aikana; arvioi edelleen vuosittain väestön ikääntymiseen liittyvän kestävyysvajeen suuruutta ja sopeuttaa julkisia tuloja ja menoja pitkän aikavälin tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti; huolehtii pitkäaikaishoidon kustannusvaikuttavuudesta ja kestävyydestä ja painottaa enemmän ennaltaehkäisyä, kuntoutusta ja itsenäistä asumista;
2. huolehtii käynnissä olevien kuntarakennetta koskevien hallinnollisten uudistusten tehokkaasta toteuttamisesta, jotta voidaan parantaa tuottavuutta ja saavuttaa kustannussäästöjä julkisten palvelujen tarjonnassa, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut mukaan lukien;
3. toteuttaa lisätoimia ikääntyneiden työntekijöiden työllisyysasteen nostamiseksi, myös parantamalla heidän työllistettävyyttään ja kaventamalla varhaisen työmarkkinoilta poistumisen väyliä, ja kytkee lakisääteisen vähimmäiseläkeiän elinajanodotteen nousuun; toteuttaa käynnissä olevat toimenpiteet nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman parantamiseksi keskittyen erityisesti työn kannalta merkityksellisen osaamisen kehittämiseen ja seuraa tiiviisti toimenpiteiden vaikutusta;
4. jatkaa työtä kilpailun lisäämiseksi tuote- ja palvelumarkkinoilla ja erityisesti vähittäiskaupan alalla toteuttamalla terveen kilpailun uuden edistämishojelman;
5. lisää Suomen valmiuksia synnyttää innovatiivisia tuotteita, palveluita ja kasvuyrityksiä nopeasti muuttuvassa ympäristössä ja jatkaa teollisuuden monipuolistamista vähemmän energiaa kuluttaville sektoreille; tämänhetkisessä hitaan kasvun ympäristössä tukee reaalityömarkkinakehityksen saattamista tuottavuuden kehitystä vastaavaksi täysin kunnioittaen työmarkkinaosapuolten roolia ja kansallisten käytäntöjen mukaisesti.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*